

**INGLIZ TILINI O'QITISHDAGI INNOVATSION METODLAR VA
ULARNING HAYOTIMIZDAGI ROLI**

Jumanazarova Dilnoza Rustem qizi

*Ajiniyoz nomidagi Nukus davlat pedagogika instituti Chet tillar fakulteti
ingliz tili va adabiyoti yonalishi 2-kurs talabasi*

Annotatsiya. *Ingliz tilini o'qitishdagi innovatsion metodlar va ularning hayotimizdagi o'rni mavzusi, ingliz tilini o'qitish jarayonida zamonaviy pedagogik yondashuvlar va metodlarning ahamiyatini yoritishga qaratilgan. Ushbu annotatsiyada ingliz tilini o'qitishning an'anaviy usullaridan tashqari, texnologiyalarni qo'llash, interaktiv metodlar, kompyuter dasturlari va onlayn platformalardan foydalanish orqali o'quvchilarning ingliz tiliga bo'lgan qiziqishini oshirish va ularning til o'rganish jarayonini samarali qilish muhimligi ta'kidlanadi. Innovatsion metodlar, xususan, kommunikativ yondashuv, loyiha asosida o'qitish, shuningdek, tasviriy va video materiallar bilan ishlash, tilni amaliyotda qo'llash orqali o'quvchilarning tilni o'zlashtirishini tezlashtiradi va ularning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantiradi. Bu metodlar nafaqat akademik natijalarga, balki hayotda ingliz tilidan samarali foydalanishga ham yordam beradi. Ingliz tilini o'rganish va o'qitish jarayoniga kiritilgan innovatsion metodlar nafaqat til o'rgatuvchi pedagoglarni, balki o'quvchilarni ham yangi texnologiyalar bilan tanishtiradi, bu esa ularning umumiy bilim doirasini kengaytiradi va global kommunikatsiya uchun zarur bo'lgan ko'nikmalarni rivojlantiradi.*

Kalit so'zlar. *Innovatsion metod, interaktiv, platform, kompetensiya, global kommunikatsiya, visual material, amaliyot, grammatik tuzilmalar, diagramma, taraqqiyo*

Ingliz tili bugungi kunda dunyoning eng muhim va keng tarqalgan tillaridan biri hisoblanadi. Uning hayotimizdagi o'rni va roli quyidagi sohalarda yaqqol ko'rinadi. Ingliz tili xalqaro aloqalarda asosiy til sifatida xizmat qiladi. Ko'plab xalqaro

tashkilotlar, kompaniyalar va bizneslar ingliz tilida ishlashadi, bu esa savdo va iqtisodiy aloqalarni osonlashtiradi. Ingliz tili ilmiy-tadqiqot, texnologiya, tibbiyot, muhandislik kabi sohalarda yetakchi tilga aylangan. Dunyodagi ko'plab ilmiy maqolalar va kitoblar ingliz tilida nashr etiladi, bu esa talabalarga va olimlarga jahon miqyosida axborot almashishni osonlashtiradi. Internetda mavjud bo'lgan kontentning katta qismi ingliz tilida. O'zbekistonda ham internetni tez-tez ishlatadiganlar uchun ingliz tili muhim ahamiyat kasb etadi. Ko'plab dasturiy ta'minotlar va mobil ilovalar ingliz tilida ishlab chiqilgan. Ingliz tilidagi filmlar, musiqalar, kitoblar va boshqa madaniy mahsulotlar global miqyosda mashhur. Ingliz tilini bilish san'at va madaniyatni yaxshiroq tushunishga yordam beradi. Ingliz tilini bilish, mehnat bozorida raqobatbardoshlikni oshiradi. Ko'plab kompaniyalar ingliz tilini biladigan mutaxassislarni yollashga qiziqishadi, bu esa ish topish imkoniyatlarini kengaytiradi. Shu sababli, ingliz tili nafaqat dunyo miqyosida, balki har bir insonning kundalik hayotida ham muhim rol o'ynaydi.

Ingliz tili hozirgi kunda global muloqot tiliga aylangan va dunyoning turli burchaklarida millionlab odamlar tomonidan o'rganilmoqda. Ingliz tilini o'rganish nafaqat bilimni kengaytirish, balki professional imkoniyatlarni yaratishda ham muhim rol o'ynaydi. Shuning uchun ingliz tilini samarali o'qitish uchun bir nechta metodlar va yondashuvlarni qo'llash zarur.

1. Kommunikativ yondashuv (Communicative Approach)

Kommunikativ yondashuv o'qitish metodlaridan biri bo'lib, u tilni faqat grammatik qoidalarni o'rgatish emas, balki uni real hayotda muloqot qilish uchun o'rganishni ta'minlaydi. Bu metodda asosiy e'tibor talaffuz, nutq qobiliyatlari va so'zlashuv malakalarini rivojlantirishga qaratiladi. O'quvchilar real muloqot vaziyatlarida o'zlarini qanday tutishlari, savollar berishlari, javoblar olishlari va boshqa interaktiv faoliyatlarni amalga oshirishni o'rganadilar.

2. Tinglash va tushunish (Listening and Comprehension) Ingliz tilini o'rganishning samarali usulidan biri — muntazam ravishda tinglash mashqlarini bajarishdir. O'quvchilar turli audio va video materiallarni tinglash orqali talaffuz, lug'at va til tuzilmasi haqida tasavvurga ega bo'ladilar. Kino, seriallar, yangiliklar

va podkastlar yordamida o'quvchilar nafaqat ingliz tilini o'rganadilar, balki turli aksanlarni ham tushunishni o'rganadilar. O'rganish jarayonida inglizcha audiokitoblar va musiqalar ham foydali bo'lishi mumkin.

3. Interaktiv metodlar (Interactive Methods)

Ingliz tilini o'qitishning samarali usullaridan biri bu interaktiv yondashuvni qo'llashdir. Bu o'quvchilarni guruhlarda ishlashga undaydi, turli rolli o'yinlar, bahs-munozaralar va qo'llanma matnlar asosida faoliyatlar tashkil etiladi. Shu tarzda o'quvchilar o'z fikrlarini ifoda etishda erkin bo'ladilar, o'rganilayotgan tilga bo'lgan ishtiyoqi ortadi va o'qish jarayoni yanada qiziqarli bo'ladi.

4. Grammatikani kontekstda o'rgatish (Contextual Grammar Teaching)

Grammatikani faqat qoidalar asosida o'rgatish ko'p hollarda samarali bo'lmasligi mumkin. O'quvchilar grammatikani amaliyotda, ya'ni tilni haqiqiy vaziyatda qo'llash orqali o'rganishlari kerak. Masalan, o'quvchilarga turli muloqotlar orqali grammatik tuzilmalarni ishlatish imkoniyati beriladi. Bu metod o'rganilgan qoidalarni yodlashdan ko'ra, o'quvchilarning ularni tushunishi va kundalik hayotda qo'llay olishiga yordam beradi.

5. Lug'at boyligini rivojlantirish (Vocabulary Building)

Ingliz tilini samarali o'rganish uchun lug'at boyligi juda muhimdir. O'quvchilar yangi so'zlarni o'rganish jarayonida ularni turli kontekstlarda qo'llashga o'rgatish lozim. Bir vaqtning o'zida, sinonimlar, antonimlar, frazeologizm va idiomatik ifodalar kabi tilning boyliklarini ham o'rganish zarur. O'qish, yozish, tinglash va so'zlashuv jarayonlari orqali lug'at boyligini mustahkamlash mumkin.

6. Vizual materiallar yordamida o'qitish (Visual Aids)

Ingliz tilini o'rgatishda vizual materiallar, ya'ni rasmlar, diagrammalar, video va infografikalar yordamida o'rganish samarali bo'ladi. Bu materiallar o'quvchilarni yanada qiziqtiradi, tilni tezroq va samaraliroq o'zlashtirishlariga yordam beradi. Shu tarzda o'qitish, o'quvchilarga tushunchalarni yaxshiroq anglash imkoniyatini yaratadi.

7. O'quvchilarning qiziqishlarini hisobga olish (Personalized Learning)

Har bir o'quvchi o'ziga xos qiziqishlar va ehtiyojlarga ega. Samarali o'qitish uchun o'quvchilarning shaxsiy qiziqishlarini hisobga olib, o'rgatish jarayonini tashkil qilish zarur. Masalan, o'quvchilarga ingliz tilida sevimli mavzulari yoki hobbiylari bilan bog'liq materiallar taqdim etish, ularning motivatsiyasini oshirishga yordam beradi. O'qish va yozishni birgalikda o'rgatish. (Integrated Reading and Writing)

Hozirgi kunda jamiyatimizda talabalarni tarjima kompetensiyasini shakllantirishda ustozlar innovatsion texnologiyalar va goyalardan foydalanib, talim berish jarayonida avval tilning fundamental bilimni shakllantirib, s'ngra bosqichma-bosqich ularda tarjima tushinchasini shakllantiriladilar va tarjima kompetensiyasini rivojlantiradilar.

Tinglash b'oyicha trening bugungi kunda juda dolzarb, chunki tibglamasdan nutq aloqasi mumkin emas. Tinglash tushunchasi tovushli nutqni idrok etish va tushinish jarayonini o'z ichiga oladi. Tinglash ,albatta, ingliz tilini o'rganishda muhim jihatdir.

Ingliz tilini o'qitishda innovatsion metodlar til o'rganish jarayonini yanada samarali va qiziqarli qiladi. Zamonaviy pedagogik yondashuvlar, xususan, texnologiyalarni qo'llash, interaktiv metodlar va individual yondoshuvlar talabalarning tilni o'zlashtirishdagi motivatsiyasini oshiradi va o'quvchilarning tilni real hayotda qo'llashga bo'lgan qobiliyatini rivojlantiradi. Innovatsion metodlarning asosiy roli shundaki, ular o'quvchilarning faolligini oshiradi, mustaqil o'rganish ko'nikmalarini shakllantiradi va til o'rganish jarayonini yanada jozibador va samarali qiladi. Masalan, onlayn platformalar, mobil ilovalar o'quvchilarni o'z vaqtida va mustahkam o'rganishga undaydi. Shuningdek, kommunikativ va kollaborativ metodlar o'quvchilarga bir-biri bilan muloqot qilish va tilni real hayotda qo'llash imkoniyatlarini yaratadi.

Xulosa qilib aytganda, ingliz tilini o'qitishda innovatsion metodlar nafaqat til o'rgatish jarayonini yangilaydi, balki o'quvchilarning shaxsiy va professional rivojlanishiga katta hissa qo'shadi. Ular til o'rganishga bo'lgan yondashuvni yaxshilaydi, o'quvchilarni faollashtiradi va global kommunikatsiya jarayonida muvaffaqiyatli bo'lishlariga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar / References

- 1.S.M.Umedillaeva. Kommunikativ yondashuv orqali nutq koʻnikmalarini rivojlantirish.2023
- 2.S.I.Ishanova. Tinglab tushunishni rivojlantirishda qoʻllanadigan metodlarning samarasi 2020
3. Madina Shirova. Tinglab tushunishni rivojlantiruvchi metod va mashqlar
4. Sandaliev Nigora.Chet tillarini oʻqitishdagi kommunikativ yondashuv 74 b
- 5.Makhudov.K. Ways of Forming Intercultural Communication in Foreign Language.Teaching.Science and Education.84-89b
- 6.Makhmudov K Integrating a Mother Tongue while Teaching a Foreign Language.Problems and Solutions. Literature and History 89-91
- 7.Yoʻldoshev J. Yangi pedagogik texnologiyalar yoʻnalishlari muammolari. 801-804